

LÄRARHANDLEDNING

KRISTINA OHLSSON

Spökhusetets hemlighet

BONNIER
CARLSEN

LÄRARHANDLEDNING

av

Linda Engvall

Inledning

Boken *Spökhushets hemlighet* av Kristina Ohlsson är en riktig nagelbitare. Det här är en perfekt bok att arbeta med för den som älskar spänning och mystik. Du och dina elever kommer att sitta som på nålar från första till sista bladet. En fantastiskt spännande berättelse som fångar eleverna från första stund.

I den här handledningen finner du förslag på aktiviteter att göra före, under och efter läsningen. Tips på aktiviteter som fördjupar arbetet med boken och väver samman flera ämnen. Förslag på uppgifter där eleverna får öva förmågan att uttrycka sig genom estetiska uttrycksformer. Lekfulla ordövningar som utvecklar ordförrådet och ordförståelsen. Handledningen innehåller även förslag på frågeställningar att lyfta tillsammans med dina elever om du väljer att läsa *Spökhushets hemlighet* som högläsning-bok. Frågeställningarna kan även användas direkt av dina elever vid individuell läsning eller vid boksamtal i läsgrupper.

Upplägget i handledningen bygger på olika lässtrategier och övningarna syftar till att utveckla dina elevers läsförmåga och läsupplevelse med frågeställningar där svaren går att hitta *på*, *mellan* och *bortom* raderna. Precis som alltid behöver du anpassa uppgifterna efter dina elevers förkunskaper, intressen och erfarenheter.

Berättelsen

Huvudkaraktären Alba och hennes lillasyster Ellen har jullov. De ska tillsammans åka i förväg till Stjärndalen där deras morbror Baltzar bor. Föräldrarna, som ska komma i efterhand för att fira jul, kanske inte kommer på grund av det förfärliga oväder som utbryter. Baltzar har en överraskning till systrarna, ett miniatyrhus. Detta till synes oskyldiga hus öppnar dörren till tragiska händelser i det förflutna och en gastkramande kamp mot snöstormen och klockan! Alba får veta att barn genom åren förvunnit från Stjärndalen. De flesta bybor tror att alla försvinnanden har naturliga förklaringar men snickaren som byggde miniatyrhuset har en egen teori. I Stjärndalen döljer sig nämligen en mörk hemlighet...

Koppling till Lgr11

Syftet med materialet är att det ska bidra till att undervisningen väver ihop och utvecklar elevernas förmåga att läsa, tala, lyssna och skriva. Sammanfattningsvis står det bland annat följande i syftestexten för svenska: *Undervisningen syftar till att eleverna ska genom stöttning och rätt förutsättningar utveckla sin kommunikativa förmåga samt sin förmåga att skriva olika slags texter, formulera tankar och åsikter. Undervisningen ska syfta till att utveckla elevernas språk för att lära, tänka och kommunicera. Samt stimulera och utveckla elevernas förmåga och intresse för läsning och skrift. Undervisningen ska bidra till att eleverna får uttrycka sig genom olika uttrycksformer till exempel genom estetiska former. (Lgr11)*

Centralt innehåll för svenska 1-3 Lgr11

- ◆ Att lyssna och återberätta i olika samtalsituationer.
- ◆ Berättande texter och poetiska texter för barn från olika tider och skilda delar av världen. Texter i form av rim, ramsor, sånger, bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter. Berättande och poetiska texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter.
- ◆ Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt litterära personbeskrivningar.
- ◆ Lässtrategier för att förstå och tolka texter samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- ◆ Några skönlitterära barnboks författare och illustratörer.

Centralt innehåll för svenska 4-6 Lgr11

- ◆ Berättande texter och poetiska texter för barn och unga från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Texter i form av skönlitteratur, lyrik, dramatik, sagor och myter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.
- ◆ Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.
- ◆ Berättande texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad med parallellhandling och tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- ◆ Några skönlitterärt betydelsefulla barn- och ungdomsboks författare och deras verk.

Högläsning

Lyft läsoplevelsen och utveckla elevernas läsförmåga genom att modellera hur en van läsare tillägnar sig text. På så sätt synliggör du olika lässtrategier som till exempel: att ställa frågor till texten, koppla till sig själv och omvärlden, söka efter mening och sammanhang och ta reda på svåra ord/uttryck och reda ut dem.

Du kan också tänka högt och visa hur du reflekterar över det du just läst, förutspår och ställa hypoteser. Du utvecklar på så sätt elevernas fortsatta läsutveckling och utvecklingen av ordförrådet.

Högläsning bidrar även till att ni delar läsoplevelsen. Eleverna tillägnar sig inte bara kunskaper från texten, utan med hjälp av frågor kan du också stödja eleverna att göra kopplingar till egna erfarenheter och i diskussion med andra koppla till omvärlden.

Via högläsning övar eleverna förmågan att lyssna, och via samtal synliggörs alla elevers olika textkopplingar och ni byter erfarenheter med varandra. Stanna upp under läsningen och synliggör dessa textkopplingar genom att jämföra med andra texter, elevernas erfarenhet och omvärlden. Genom att ställa frågor om vad som står *på*, *mellan* och *bortom* raderna, tar ni läsningen till en högre nivå.

Före läsningen

- ◆ Vid högläsning: Gå igenom ord och uttryck från texten före läsningen. Sätt orden och uttrycken i ett sammanhang. I handledningen finner du förslag på ord och uttryck vid varje kapitel. Du kan med fördel läsa själv i förväg och plocka ut ord samt uttryck som du tror dina elever behöver stöttning med att förstå.
- ◆ Vad kan eleverna om ämnet (väsen och folketro) innan läsningen?
- ◆ Bygg upp elevernas förförståelse.
- ◆ Undersök bilden på bokomslaget: Vad ser ni på bokomslaget? Vad är det för miljö/plats? Vilken ser vi tror ni? Vad ser vi/Vad ser vi inte? Var kan det vara? Vad händer på bilden? Vilken stämning tycker ni att det är? Vilken känsla förmedlas? Väcker bilden nyfikenhet och intresse för boken?
- ◆ Undersök titel: Vad tänker ni när ni hör rubriken? *Spökhushets hemlighet*: Vad är ett spökhuis? Vilket hus spökar det i tror ni? Varför tror ni att det spökar? Vad är det för hemlighet tror ni? Känner ni till några andra spökhuis?
- ◆ Vilken genre är boken skriven i (spänning/äventyr/rysare)? Har ni läst andra böcker i samma genre tidigare?
- ◆ Känner eleverna till författaren?
- ◆ Bekanta er med boken genom att läsa baksidestexten.

Under läsningen

- ◆ Gör olika textkopplingar: koppla innehållet till elevernas erfarenheter, intressen och funderingar. Har de läst någon annan text som påminner om denna?
- ◆ Stanna upp vid svåra ord eller uttryck under läsningen eller låt eleverna göra egna ordstopp.
- ◆ Stanna upp, tänk högt och ställ frågor till texten. Använd gärna de föreslagna frågeställningarna men anpassa efter eleverna, där svaren finns att hitta ”på, mellan och bortom raderna”.
- ◆ Ett tips är att låta eleverna skriva ner ord och frågor under tiden som du läser. Det bidrar

till att eleverna är aktiva med pennan i hand. För gärna *läslogg* där ni reflekterar över det ni läst. Eleverna kan med fördel delge varandra i mindre grupper eller använda läsloggen för egen reflektion. Eleverna kan även använda sig av läslogg vid egen läsning.

Efter läsningen

- ◆ Sammanfatta: Ge eleverna stöd med hur de kan sammanfatta det ni läst. Vad hände i början, mitten och i slutet? Vem/vilka var med? I vilken miljö utspelade sig de viktigaste händelserna? Plocka ut nyckelord. Red ut oklarheter och kvarstående frågor. Vad lärde sig eleverna från texten?
- ◆ Rita sekvensrutor.
- ◆ Delge varandras inre bilder. Rita eller gör det muntligt.
- ◆ Skriv egna frågor till texten. Jag undrar...
- ◆ Diskutera: Stämde bokens innehåll med det som eleverna förutspådde? Vad tyckte eleverna mest om? När var det kusligt och rysligt spännande? Vilken av karaktärerna gjorde störst intryck på eleverna och varför? Om eleverna hade varit författare till boken hade de ändrat något då? Om de skulle skriva en uppföljare vad skulle den handla om?
- ◆ Plocka ut ord som beskriver personliga egenskaper (hur någon är) hos karaktärerna i boken.
- ◆ Uppmärksamma någon av bokens cliffhangers. Vilken tycker eleverna var bäst och varför?

Allmänna frågeställningar vid boksamtal

Vad gillade du i boken? Vad gillade du inte? Upptäckte du något mönster eller några upprepningar? Har du några oklarheter kvar som du inte fått svar på i texten? Var det något i texten som liknade något du själv varit med om eller läst/hört från en annan bok? För mer läsning om boksamtal rekommenderas läsning av *Böcker inom oss och omkring oss* av Adian Chambers (Gilla böcker, 2014)

Författarporträtt

Skriv ett författarporträtt och fördjupa er om författaren bakom boken *Spökhusetets hemlighet*. Tips på punkter att ha med om författarskapet, följ en kronologisk ordning.

- ◆ Namn, födelse och ort, familj (som barn).
- ◆ Utbildning, yrke.
- ◆ Hur många böcker har författaren skrivit?
- ◆ Vilka böcker är författarens mest kända böcker?
- ◆ Vad handlar böckerna om?
- ◆ Kort om författarens familj (som vuxen).

Arbeta med ord och uttryck

Spökhusetets hemlighet innehåller ord och uttryck som du kan behöva förklara och arbeta med tillsammans med dina elever.

- ◆ Stanna upp vid svåra/nya ord eller uttryck.
- ◆ Känner eleverna igen ordet eller uttrycket?
- ◆ Har de hört ordet eller uttrycket tidigare?
- ◆ Läs om meningen med ordet eller uttrycket i eller kanske hela stycket för att förstå ordet eller uttrycket i dess sammanhang.
- ◆ Vet eleverna vad ordet eller uttrycket betyder/innebär?
- ◆ Kan de förklara och använda ordet eller uttrycket?
- ◆ Uppmärksamma eleverna på homonymer.
- ◆ Använd gärna Epa-metoden när ni arbetar och diskuterar. E = eleven funderar och reflekterar själv, P = diskutera i par, A = alla delger varandra i klass. Metoden bidrar att alla är delaktiga och aktiva i diskussionerna. Allas tankar synliggörs och ni utbyter erfarenheter och lär av varandra. Metoden tar också avstamp i vart eleverna befinner sig just nu och därefter utvecklas kunskaperna i ett socialt samspel och sammanhang.
- ◆ Samla gärna ord och uttryck som ni arbetar med i en ordbank på väggen. På så sätt kan ni lätt gå tillbaka och repetera orden och uttrycken vid ett senare tillfälle.

Lekfulla och lärorika ordövningar

- ◆ Antonymer: I *Spökhusetets hemlighet* beskrivs vädret mycket målande. Plocka ut ord som beskriver rådande väderförhållanden i boken och låt eleverna komma på antonymer/motsatsord till de ord ni plockar ut. Utveckla uppgiften genom att låta eleverna komma på fler ord kopplade till väder. Eleverna kan med fördel arbeta i par.
- ◆ Synonymer: Välj ett centralt ord från berättelsen, till exempel *vålnad*. Låt eleverna/klassen tävla mot dig. Flest synonymer vinner. Låt eleverna arbeta i grupper om fyra. Alla grupperna utmanar dig. Gruppernas bidrag går till hela klassen.
- ◆ Skriv ord och uttryck på lappar och förklaringar på andra lappar. Låt eleverna para ihop rätt ord och uttryck med rätt förklaring.
- ◆ Skriv ord eller uttryck på lappar. Eleverna tar en lapp var. De ska sedan förklara vad ordet eller uttrycket betyder/innebär och beskriva ordet eller uttrycket för en kamrat utan att säga vilket ordet eller uttrycket är, det ska kamraten gissa.
- ◆ Skriv ord eller uttryck på små lappar. Dela ut några lappar var till eleverna. De ska sätta ordet eller uttrycket i ett sammanhang och bilda meningar med ordet/uttrycket i.
- ◆ Grammatik: Arbeta med ordklasser, välj ord från boken och låt eleverna sortera orden till rätt ordklass.
- ◆ Välj ett ord eller uttryck, skriv en förklaring till ordet eller uttrycket och rita en bild som beskriver, förklarar/passar till ordet eller uttrycket.

Fördjupa er och arbeta vidare utifrån ämnen i boken

- ◆ Reflektera över relationer: I boken *Spökhusetets hemlighet* beskrivs många olika relationer, dels relationen mellan syskonen Alba och Ellen, dels deras relation till sin morbror Baltzar. Återkommande är också relationen till föräldrarna. Diskutera också relationen mellan grannarna i Stjärndalen, hur är den? Känner eleverna igen relationen mellan sina egna grannar och mellan grannarna i berättelsen? Vad är lika och vad är olika?
- ◆ Diskutera olika högtider: Vilka högtider firar eleverna? Vilka högtider är viktiga för dem? Vad gör de på högtiden? Vad har de för traditioner kring högtiderna? Vilka likheter och skillnader finner ni mellan hur ni firar några högtider och traditionerna kring dem, och karaktärerna i boken.
- ◆ Fördjupa er om olika väsen och myter.
- ◆ Fokusera på miljöbeskrivningar med hjälp av sinnena. Välj en miljö från boken (förslagsvis kapitel 2, kapitel 15 eller kapitel 17). Var är ni? Hur ser det ut? Vad hör ni? Vad ser ni? Vad känner ni för dofter? Om ni känner med handen, hur känns miljön?
- ◆ Låtsas att ni ska intervjua författaren. Skriv egna intervjufrågor.
- ◆ Skriv ett brev till författaren. Vad vill ni berätta? Vad vill ni fråga?
- ◆ Läs och skriv om författaren.
- ◆ Välj ett kapitel och gör om det till en serie.
- ◆ Dramatisera några scener från boken.
- ◆ Hitta på ett annat slut. Skriv en egen fortsättning.
- ◆ Använd ett venn-diagram och jämför *Spökhusetets hemlighet* med en annan berättelse ni läst.
- ◆ Gör karaktärsbeskrivningar av valda karaktärer från boken.
- ◆ Ämnesintegera med bilden. Låt eleverna skissa på ett eget miniatyrhus eller bygg miniatyrhusen av skokartonger. Använd presentpapper till tapeter eller måla. Bygg möbler av kartong. Ställ fram olika material som eleverna kan plocka från, använd till exempel piprensare, tandpetare, tråd och tygbitar. Ha en utställning. Skriv gärna berättelser inspirerat av *Spökhusetets hemlighet* och låt eleverna bygga miniatyrhusen utifrån sina berättelser.

Bli spänningsmästare

Inspireras av Kristina Ohlsson och hennes bok *Spökhusetets hemlighet*. Arbeta tillsammans med form och innehåll till egna berättelser och kom ett steg närmare till att bli fullfjädrade författare och spänningsmästare.

Skriv berättelser med samma tema. Utgå alltid från elevernas förkunskaper och intressen. Uppgiften bygger på att eleverna har arbetat med hur man skriver berättelser innan du inleder denna övning.

Inled med att diskutera och återberätta storyn i *Spökhusetets hemlighet*. Använd en lektion till att utmana eleverna språkligt och kreativt genom att låta dem i par komma på ett väsen,

samt vad deras väsen ska göra och heta. I *Spökhuset's hemlighet* heter vålnaden Samlaren. Alba, en av huvudkaraktärerna i berättelsen, lyckas klura ut att namnen på de misstänkta personerna som skulle kunna vara vålnaden, bildar namnet Samlaren. Låt dina elever tillsammans i par bilda namn som de kan ha med i sina berättelser. När paren har kommit på vad deras väsen ska kalla sig skriver de namnet på en lapp och klipper isär namnet efter varje bokstav. På så sätt kan eleverna laborera med bokstäverna och skapa olika namn.

Till exempel skulle ett elevpar kunna välja maran som väsen. Maran i sin tur kallar sig för exempelvis Drömfångaren. Maran äter upp alla barns härliga och bra drömmar och byter ut dem mot hemska mardrömmar istället. När maran kommer i en ny skepnad kallar maran/Drömfångaren sig vid namnet: Göran Fråndem, Arne D. Mångför eller Dr Ann Ö. Gremåf. När uppgivna och oroliga föräldrar tar sina barn till doktorn för att få hjälp med barnens oroliga och sömnlösa nätter, får de hjälp av ingen mindre än Dr Ann Ö. Gremåf.

Fler förslag skulle kunna vara:

Fångaren= Ann Fågre, Arne F. Ång, Gren Fanå, Era N.Fång.

En del elever kan behöva extra stöd och inspiration för att komma på innehåll och namn, gör därför gärna ett exempel tillsammans först i klassen.

Därefter kan paren planera berättelsen och göra en tankekarta. Tänk på att ha med följande: **Inledning:** Vem/vilka? Var? När? **Mitten:** Problemstegring. **Slut:** Knyt ihop berättelsen.

Uppmana eleverna att hitta på spännande miljöer och beskriva dessa med hjälp av sinnen.

Tips! Berätta och konkretisera alltid målet med uppgiften innan för eleverna, använd checklistor för att tydliggöra vad eleverna behöver ha med i sin berättelse. Anpassa efter elevernas erfarenheter, kunskaper och ålder.

Förslag på ord och uttryck samt frågeställningar under läsningen

Kapitel 1

Ord och uttryck

”Gå i bitar”, knäck, marsipangrisar, ven, husknutarna, auktion.

Förslag på frågeställningar

1. Vad längtar Alba till?
2. Vad menas med att hon längtade så att hon höll på att gå i bitar?
3. Har du längtat lika mycket efter något/någon?

Kapitel 2

Ord och uttryck

Svischade, miniatyrhus, rejäla, huttrade, ”värsta överraskningen”, ”himlade med ögonen”.

Förslag på frågeställningar

1. Vad är det som Baltzar tyckte var fantastiskt och ganska spännande?
2. Varför blir Alba besviken?
3. Hur hade du känt om du var Alba?

Kapitel 3

Ord och uttryck

Avbild, övergiven, märklig.

Förslag på frågeställningar

1. Varför var snickaren Abbe Axelsson den olyckligaste människan någon hört talas om?
2. Varför fick man inte bli kär i den man ville på den tiden, tror du?
3. Kan/får man bli kär i vem man vill idag?
4. Vad var Abbe rädd för? Och varför var han det, tror du?
5. Är du rädd för något?

Kapitel 4

Ord och uttryck

Eländigt, fridfulla, orolig själ, ”sanna mina ord”.

Förslag på frågeställningar

1. Vem är tillbaka i Stjärndalen säger Bertil?
2. Varför tror Bertil att något hemskt kommer att hända?
3. Vad är det Alba hör för ljud? Och vad ser hon?
4. Vad hade du gjort om du varit Alba?

Kapitel 5

Ord och Utryck

Gångjärnen, token, tassade, fönsterblecket, dunkla.

Förslag på frågeställningar

1. Vad är det Alba hör på natten?
2. Hur känner sig Alba?
3. Vem var Hektor, tror du?
4. Varför tror Alba inte sina ögon?

Kapitel 6

Ord och Utryck

”Kors då”, pulsa, skotta, trumpen, rodnade, stammade.

Förslag på frågeställningar

1. Alba berättar om barnrösterna för Baltzar, vilka tror han att det är?
2. Tror Alba på honom?
3. Vad säger Ellen?
4. Vilka tror du att de hörde?

Kapitel 7

Ord och Utryck

”Ångade vidare”, krängt, måtta.

Förslag på frågeställningar

1. Vad uppmanar Arne Alba att leta efter?
2. Varför skulle Axelsson ha lämnat ett brev med instruktioner till ägaren, tror du?
3. Vad är det för plan som Axelsson inte hann att avsluta, tror du?
4. Hade du vågat leta efter brevet och vad hade du gjort om du hittat brevet?

Kapitel 8

Ord och Utryck

”Högg in på fikan”, ödsligt, trevade, snirkliga.

Förslag på frågeställningar

1. Varför tycker Alba att miniatyrhuset ser ödsligt ut?
2. Varför ber hon inte Baltzar att flytta på miniatyrhuset?
3. Vad hade du gjort om du var i samma situation?
4. Hitta brevet och få reda på spökhushets hemlighet, sa Arne. Vad menar han med det, tror du?

Kapitel 9

Ord och Utryck

Äventyrligt, ohyggligt.

Förslag på frågeställningar

1. Vad tror Alba först när hon hittar brevet?
2. Vad i brevet tyder på att det är Axelsson som skrivit det?
3. Han skriver att han har upptäckt något, men vad?
4. Vem eller vad är Samlaren?
5. Vad vill Axelsson att den som hittar brevet ska göra?
6. Vad gör Samlaren, enligt Axelsson?

Kapitel 10

Ord och Utryck

Förfärad, ”mist förståndet”.

Förslag på frågeställningar

1. Alba hör rösterna igen, hur reagerar hon?
2. Hade du vågat göra samma sak?
3. Vad upptäcker Alba?

Kapitel 11

Ord och uttryck

Förolämpad, vimmelkantig.

Förslag på frågeställningar

1. Varför ljuger Alba för Ellen, tror du?
2. Tycker du att Alba gör rätt?
3. Hade du försökt lösa problemet själv eller hade du tagit hjälp?

Kapitel 12

Ord och uttryck

Yrde, tålamod, sniffade, detektiv.

Förslag på frågeställningar

1. Vad får Alba att tänka på mamma och pappa?
2. Varför är Alba livrädd för att verka barnslig och vettskrämd, tror du?
3. Hur reagerar Arne när Alba berättar allt för honom?

Kapitel 13

Ord och uttryck

Arkiv, uppgiven, vigde, ”lättnadens suck”.

Förslag på frågeställningar

1. Vad är det för människa som Arne inte tål?
2. Vad menas med att man inte tål en person?
3. Varför kallas kvinnan för Spökdamen?
4. Hade du kallat henne Spökdamen eller något annat?

Kapitel 14

Ord och uttryck

Glädjetjut, ”skruvade på sig”, motvilligt.

Förslag på frågeställningar

1. Var har Axelsson gömt arkivet?
2. Var känner sig Alba mest trygg?
3. Var känner du dig allra tryggast?
4. Varför vet ”Spökdamen” mycket om Axelsson?
5. Varför är ”Spökdamen” rädd för julen tror du?
6. Alba uppmanas att gå hem till ”Spökdamen”. - *Du kommer inte att ångra dig, säger Samuel.* Varför säger han så, tror du?

Kapitel 15

Ord och uttryck

Hävdade, inbillning, pladdrande, ”snodde blixtsnabbt”.

Förslag på frågeställningar

1. Alba är inte lika orolig för att något hemskt ska hända Ellen nu, varför?
2. Tycker du att Alba verkar ha dåligt samvete för att hon ljugar för Ellen? Motivera.
3. Har du syskon? Om ja, brukar du ljuga för dem ibland? Varför?
4. Tycker du att det kan vara rätt att inte alltid tala sanning? I så fall när?
5. Alba läser artikeln. Vad upptäcker hon för mönster i barnens försvinnande?

Kapitel 16

Ord och uttryck

Exalterad, epilepsi, kramp, gällt.

Förslag på frågeställningar

1. Alba upplever att det alltid är mest synd om Ellen. Varför är det så tror du?
2. Båda syskonen saknar sina föräldrar. Föräldrarna hinner kanske inte fram till julafton, varför?
3. Har du saknat någon väldigt mycket någon gång? Vem och varför?
4. Ellen skriker från sovrummet, vad har hänt?
5. Vem har lagt stentomten i Ellens säng, tror du?
6. Vad tror du det betyder?

Kapitel 17

Ord och uttryck

Servitris, imma, spiral, löd, lönnfack.

Förslag på frågeställningar

1. Varför har de flesta sakerna från Axelssons verkstad rensats bort?
2. Hur beskrivs miljön i verkstaden?
3. Vad upptäcker Alba i armstödet på fåtöljen?
4. Alba tror att hon har hittat ett benstöd, men vad är det egentligen?

Kapitel 18

Ord och uttryck

Förstummad, ”nickade stumt”, kolsyra, vålnad.

Förslag på frågeställningar

1. Vad gör Alba med pappersbuntarna?
2. Berättar hon för någon om sin upptäckt? Varför/varför inte tror du?
3. Det kändes som om Alba hade kolsyra i hela kroppen. Vad menas med det, tror du?
4. Alba läser om familjen Borg. Hur känner de inför julen och varför känner de så?
5. Hur hade du känt om du var Alba?
6. Vilken högtid är viktig för dig och hur firar du högtiden?
7. Vad trodde Axelsson att Samlaren var för något?
8. Vad är en vålnad?

Kapitel 19

Ord och uttryck

Rafsade, skafferiet.

Förslag på frågeställningar

1. Tror Alba på spöken, varför/varför inte?
2. Alba tvekar inför att träffa Vera ("Spökdamen"), varför det tror du?
3. Vad får man veta om vålnader när man läser *Boken om de döda*? Skriv i punktform.
4. Stentomtarna bär ett tecken, vad är det för tecken?
5. Vad händer med tecknet på stentomten när ett barn försvinner?
6. Vad behöver barn vara vaksamma för?
7. Vad upptäcker Alba på stentomten som Ellen hade i sin säng?

Kapitel 20

Ord och uttryck

Blanka, "stillat sig", "vad i all sin dar", redig.

Förslag på frågeställningar

1. Ellen väcker Alba och är ledsen, varför?
2. Vad gör Alba för att Ellen ska må bättre?
3. Vad tycker du hjälper när man behöver bli tröstad?
4. Alba bestämmer sig för att hjälpa Ellen. Vad tänker hon göra?
5. Vad hade du gjort om du var i hennes skor?
6. Vad berättar Bertil om Vera?

Kapitel 21

Ord och uttryck

Ängsligt, "skratta ihjäl sig", vinddrag.

Förslag på frågeställningar

1. Alba får en klump i magen när leksaksaffären är stängd. Har du fått en klump i magen någon gång? Varför fick du det?
2. Alba tänker på Ellen, hur tänker hon att Ellen är?
3. Vem stöter Alba på när hon är på biblioteket?
4. Vad tror du kommer att hända nu?

Kapitel 22

Ord och uttryck

"I egen hög person", "stod fastfrusen i golvet", budgivningen.

Förslag på frågeställningar

1. Hur beskrivs Vera?
2. Varför tror Alba att Veras hand ska vara iskall?
3. Alba verkar säker på att Vera är Samlaren. Hur kan hon vara det?
4. Vad är det Vera tar upp ur sin ficka?
5. Varför tycker Alba att det inte är ett bra tecken att Vera går runt med en stentomte, tror du?
6. Vad har Vera för erfarenheter av miniatyrhuset?
7. Vera och Alba vill samma sak, vad?

Kapitel 23

Ord och uttryck

”Hämtade andan”, Alfapet.

Förslag på frågeställningar

1. Är Alba fortfarande lika säker på att Vera är Samlaren?
2. Vad gör Vera säker på att ett till barn ska försvinna på julafton?
3. Man ska passa sig för människor som kallar kvinnor för spöken och häxor, säger Vera. Vad menar hon med det?
4. Varför tror du att vissa kvinnor blev kallade häxor och spöken förr?
5. Vad upptäcker Alba som gör att hon känner sig helt säker på att Vera inte är någon vålnad?

Kapitel 24

Ord och uttryck

Högtidligt, vedervärdigt, dunkelt.

Förslag på frågeställningar

1. Albas upptäckt att bokstäverna i kvinnornas namn bildade ordet Samlaren, får henne att fundera på vem Samlaren kan vara. Vem tror du att det är? Testa att stava till Samlaren utifrån namnet på den du misstänker.
2. Baltzar har tråkiga nyheter. Vad berättar han?
3. Trots att det borde vara omöjligt upptäcker Alba något från miniatyrhuset, vad?

Kapitel 25

Ord och uttryck

Tålde, svammel, gnutta, gäll, kvidande.

Förslag på frågeställningar

1. I *Boken om de döda* står det vad en vålnad inte tål, vad?
2. Under vilka förhållanden trivs vålnader bäst?
3. Varför trivs vålnader bäst i kyla?
4. Hur kan man stoppa en vålnad, enligt *Boken om de döda*?
5. Vad händer med en vålnad i solljus?
6. Något händer som kan ge förödande konsekvenser, vad?

Kapitel 26

Ord och uttryck

Gelé, sköt, skrynkligt.

Förslag på frågeställningar

1. När Alba tar upp Arnes kort för att ringa upptäcker hon till sin förskräckelse något, vad upptäcker hon?
2. När Alba tänker efter faller fler saker på plats, vilka saker har hon missat?

Kapitel 27

Ord och uttryck

Stretade, skära, sluga usling, spjärnade.

Förslag på frågeställningar

1. Vad gör Arne när Alba försöker lämna leksaksaffären med Ellen?
2. I samma ögonblick kommer Vera in, vad händer då?
3. Vad gör Alba när Vera försöker föra bort Ellen?
4. Hur hade du gjort om du vore Alba, tror du?
5. Vad har Vera och Arne för motiv, tror du?

Kapitel 28

Ord och uttryck

Vevade, vinande.

Förslag på frågeställningar

1. Varför släpar Vera iväg Ellen, tror du?
2. Vart tror du Vera är på väg?
3. Kan Vera också vara en samlare?

Kapitel 29

Ord och uttryck

Spejade, skyfflar, gluggen, ”ansiktet klövs av ett brett leende”.

Förslag på frågeställningar

1. Vad gör Vera för att fånga Samlaren?
2. Var befinner sig Samlaren nu?
3. Hur hade du gjort för att fånga eller förinta Samlaren?
4. Alba kommer på hur de ska kunna förinta Samlaren, vad behöver de göra?

Kapitel 30

Ord och uttryck

”Gått åt skogen”, sneglade.

Förslag på frågeställningar

1. Varför hade Alba nästan glömt bort julen?
2. Förstår Ellen vad som har hänt?
3. Tycker du det är bättre att Ellen inte får veta något?
4. Vad fick Ellen veta som gör henne otröstlig?
5. Vad berättar Alba för Baltzar?
6. Vad önskar hon sig?
7. Varför jagar vålnader på julen?
8. Varför tycker Alba att den sämsta julen har blivit den bästa någonsin?

Kapitel 31

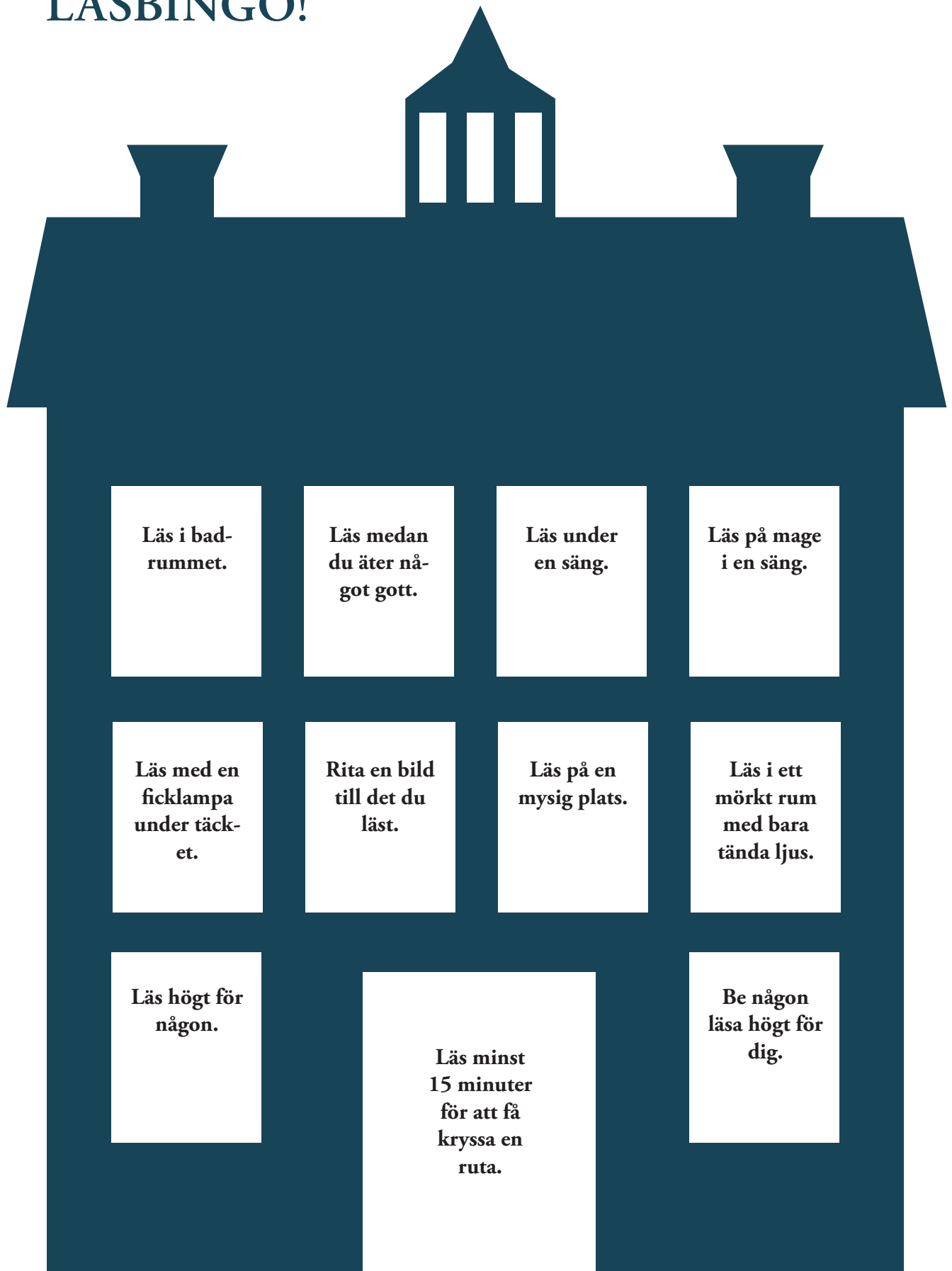
Ord och uttryck

Kopiöst, teg, uppspelt, skälva.

Förslag på frågeställningar

1. Vera låter inte Alba titta i växthuset, varför tror du?
2. Vad hör de från växthuset?
3. När vrålet tystnar tittar Vera ner i hålet. Vad ser hon då?
4. Hur kan Vera och Alba veta säkert att Samlaren är borta för alltid?

LÄSBINGO!

KRISTINA OHLSSON

**BONNIER
CARLSEN**